II

(Tiesību akti, kuru publicēšana nav obligāta)

KOMISIJA

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2006. gada 24. augusts)

par kultūras materiālu pārveidošanu ciparu formātā, pieejamību tiešsaistē un saglabāšanu ciparu formātā

(2006/585/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 211. pantu,

tā kā:

(1) 2005. gada 1. jūnijā Komisija ierosināja iniciatīvu i2010, kuras mērķis ir optimizēt jauno informācijas tehnoloģiju sniegtās priekšrocības ekonomiskās izaugsmes labā, jaunu darbavietu radīšanai un Eiropas iedzīvotāju dzīves kvalitātei. Digitālās bibliotēkas Komisija ir noteikusi par i2010 galveno aspektu. Savā 2005. gada 30. septembra paziņojumā "i2010: digitālās bibliotēkas" [1] tā ir izklāstījusi savu stratēģiju attiecībā uz Eiropas kolektīvās atmiņas datu pārveidošanu un saglabāšanu ciparu formātā un pieejamību tiešsaistē. Kolektīvajā atmiņā ietilpst iespieddarbi (grāmatas, žurnāli, avīzes), fotogrāfijas, muzejos glabātie objekti, arhīvu dokumenti, audiovizuālie materiāli (turpmāk – "kultūras materiāli").

(2) Dalībvalstīm jāiesaka veikt pasākumus šās stratēģijas īstenošanai, lai ar interneta palīdzību būtu iespējams pēc iespējas labāk izmantot Eiropas kultūras mantojuma ekonomisko un kultūras potenciālu.

(3) Šajā sakarā būtu jāmudina veidot digitālos materiālus no bibliotēkās, arhīvos un muzejos pieejamajiem materiāliem. Materiālu pieejamība tiešsaistē visas Eiropas iedzīvotājiem dos iespēju piekļūt un izmantot tos izklaidei, mācībām vai darbam. Līdz ar to Eiropas dažādais un daudzvalodīgais mantojums iegūs skaidru izteiksmi internetā. Turklāt digitālos materiālus var izmantot atkārtoti, piemēram, tūrisma un izglītības nozarēs, kā arī radošajā darbībā.

(4) Bez tam Padomes 2004. gada 15.–16. novembra secinājumos par Kultūras darba plānu 2005.–2006. gadam ir uzsvērts jaunrades un radošo nozaru ieguldījums Eiropas ekonomiskajā izaugsmē, kā arī vajadzība pēc digitalizācijas pasākumu saskaņošanas.

(5) Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 16. novembra Ieteikumā par filmu mantojumu un ar to saistīto industriālo darbību konkurētspēju [2] dalībvalstīm jau ir ieteikts veikt atbilstošus pasākumus, lai palielinātu digitālo un jauno tehnoloģiju izmantošanu kinematogrāfisku darbu vākšanā, kataloģizēšanā, saglabāšanā un atjaunošanā. Attiecībā uz kinematogrāfiskajiem darbiem šis ieteikums vairākos aspektos papildina Parlamenta un Padomes Ieteikumu par filmu mantojumu.

(6) Pārveidošana ciparu formātā nodrošina plašāku piekļuvi kultūras materiāliem. Dažos gadījumos tas ir vienīgais veids, kā padarīt šādus materiālus pieejamus nākamajām paaudzēm. Šobrīd dalībvalstīs tiek īstenotas daudzas ar digitalizāciju saistītas iniciatīvas, bet šiem pasākumiem ir fragmentārs raksturs. Dalībvalstu saskaņota rīcība, pārveidojot savu kultūras mantojumu ciparu formātā, piešķirtu lielāku konsekvenci materiālu atlasei un palīdzētu izvairīties no šādu darbību pārklāšanās. Tā radītu arī drošāku vidi uzņēmumiem, kas veic ieguldījumus digitalizācijā. To veicinātu pārskati par esošajām un plānotajām digitalizācijas darbībām un kvantitatīvu mērķu noteikšana.

(7) Privātā sektora vai valsts un privātā sektora partnerību sniegtais finansiālais atbalsts digitalizācijai var palīdzēt iesaistīt šajos pasākumos privātas struktūras, tāpēc būtu jāturpina to veicināt.

[1] COM(2005) 465 galīgā redakcija.

[2] OV L 323, 9.12.2005., 57. lpp.

(8) Būtu jāiesaka veikt ieguldījumus jaunajās tehnoloģijās un liela apjoma digitalizācijas iekārtās, jo tādā veidā iespējams samazināt digitalizācijas izmaksas, saglabājot vai uzlabojot kvalitāti.

(9) Kopīga daudzvalodu piekļuves vieta radītu iespēju tiešsaistē meklēt Eiropas izplatīto kultūras mantojumu, ko šobrīd dažādās vietās glabā dažādas organizācijas. Šāda piekļuves vieta padarītu to redzamāku un izceltu kultūras materiālu kopīgās īpašības. Piekļuves vietai jābūt balstītai uz esošajām iniciatīvām, kuru ietvaros jau notiek Eiropas bibliotēku sadarbība (piemēram, Eiropas Bibliotēku – *TEL*), un pēc iespējas vairāk jāiesaista privātpersonas, kam pieder ar kultūras materiāliem saistītas tiesības, kā arī visas ieinteresētās personas. Dalībvalstis un kultūras iestādes būtu jāmudina stingri apņemties izveidot šādu piekļuves vietu.

(10) Tikai daļa no bibliotēkās, arhīvos un muzejos glabātajiem materiāliem ir publiskā apritē, t.i., atšķirībā no pārējiem materiāliem uz tiem vairs neattiecas intelektuālā īpašuma tiesības. Tā kā intelektuālā īpašuma tiesības ir nozīmīgs instruments jaunrades stimulēšanai, Eiropas kultūras materiāli ir jāpārveido ciparu formātā, jāpadara pieejami un jāsaglabā, pilnībā ievērojot autortiesības un blakustiesības. Īpaši svarīgs šajā sakarā ir 5. panta 2. punkta c) apakšpunkts, 5. panta 3. punkta n) apakšpunkts un 5. panta 5. punkts Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvā 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā ([1]). Licencēšanas mehānismi – piemēram, attiecībā uz tādiem darbiem, kuru autortiesību subjektu ir grūti vai pat neiespējami noteikt, un darbiem, kas vairs netiek izdoti vai izplatīti (audiovizuālajiem), – var atvieglot tiesību noskaidrošanu un līdz ar to arī materiālu pārveidošanu ciparu formātā un piekļuves nodrošināšanu tiešsaistē. Tāpēc būtu jācenšas ieviest šādi mehānismi, cieši sadarbojoties ar tiesību subjektiem.

(11) Valsts tiesību aktu noteikumos var būt paredzēti šķēršļi publiskā apritē esošu darbu izmantošanai, piemēram, katrai šāda darba pavairošanai var būt nepieciešams administratīvs akts. Ir jāapzina visi šāda veida šķēršļi un jāveic pasākumi, lai tos novērstu.

(12) Padomes 2002. gada 25. jūnija Rezolūcijā C/162/02 par nākotnes atmiņas saglabāšanu – digitālā satura saglabāšanu nākamajām paaudzēm ([2]) ir ierosināti mērķi un orientējoši pasākumi digitālā satura saglabāšanai nākamajām paaudzēm. Tomēr šobrīd dalībvalstīm nav skaidras un vispusīgas politikas attiecībā uz digitālā satura saglabāšanu. Tas rada draudus digitālo materiālu saglabāšanai, kā rezultātā tikai ciparu formātā radītie materiāli var iet zudumā. Efektīvu digitālās saglabāšanas līdzekļu izstrāde ir ļoti nozīmīga ne vien materiālu saglabāšanai valsts iestādēs, bet arī jebkurai organizācijai, kuras pienākumos ietilpst materiālu saglabāšana ciparu formātā, vai kas vēlas to darīt.

(13) Vairākas dalībvalstis ir noteikušas vai apsver iespēju noteikt digitālo materiālu veidotājiem juridisku pienākumu vienu vai vairākas savu materiālu kopijas darīt pieejamas šim nolūkam pilnvarotai iestādei. Lai novērstu to, ka attiecībā uz digitālo materiālu deponēšanu pastāv virkne dažādu noteikumu, ir nepieciešama un būtu jāveicina efektīva sadarbība starp dalībvalstīm.

(14) Tā dēvētā *Web-harvesting* ir jauna tehnoloģija, kuru izmanto, lai internetā vāktu materiālus ar mērķi tos saglabāt. Šajā nolūkā pilnvarotās iestādes aktīvi vāc materiālus, nevis gaida, kad tie tiks deponēti. Tādējādi pēc iespējas tiek samazināts digitālo materiālu veidotāju administratīvais apgrūtinājums, un tāpēc valsts tiesību aktos būtu jāparedz attiecīgi noteikumi,

AR ŠO IESAKA DALĪBVALSTĪM.

Pārveidošana ciparu formātā un pieejamība tiešsaistē

1) vākt informāciju par grāmatu, žurnālu, avīžu, fotogrāfiju, muzejos glabāto objektu, arhīvu dokumentu, audiovizuālo materiālu (turpmāk – "kultūras materiālu") notiekošo un plānoto pārveidošanu ciparu formātā un veidot pārskatus par to, lai novērstu dubulta darba veikšanu un veicinātu Eiropas mēroga sadarbību un sinerģiju;

2) izstrādāt kvantitatīvus mērķus arhīvos, bibliotēkās un muzejos esošo analogo materiālu pārveidošanai ciparu formātā, norādot paredzamo pieaugumu digitālo materiālu apjomam, kas varētu veidot daļu no Eiropas digitālās bibliotēkas, kā arī valsts iestāžu piešķirtos līdzekļus;

3) mudināt veidot partnerības starp kultūras iestādēm un privāto sektoru, lai radītu jaunus kultūras materiālu digitalizācijas finansēšanas veidus;

4) Eiropas digitalizācijas kompetences centru darbības ietvaros vai ciešā sadarbībā ar tiem izveidot un uzturēt liela apjoma digitalizācijas tehnoloģijas;

([1]) OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.
([2]) OV C 162, 6.7.2002., 4. lpp.

5) veicināt to, lai tiktu veidota Eiropas digitālā bibliotēka – kopīga daudzvalodu piekļuves vieta Eiropas izplatītajiem digitālajiem kultūras materiāliem, t.i., materiāliem, ko dažādās vietās glabā dažādas organizācijas:

   a) mudināt kultūras iestādes, kā arī izdevējus un citus tiesību subjektus padarīt savus ciparu formātā pārveidotos materiālus pieejamus meklēšanai ar Eiropas digitālās bibliotēkas starpniecību,

   b) nodrošinot to, ka kultūras iestādes un attiecīgos gadījumos privātuzņēmumi piemēro kopīgus digitalizācijas standartus, lai panāktu ciparu formātā pārveidoto materiālu savstarpēju izmantojamību Eiropas mērogā un atvieglotu starpvalodu meklēšanas iespējas;

6) uzlabot nosacījumus kultūras materiālu digitalizācijai un to pieejamību tiešsaistē:

   a) pēc apspriešanās ar ieinteresētajām pusēm radot mehānismus nezināmu autoru darbu izmantošanai,

   b) pēc apspriešanās ar ieinteresētajām pusēm brīvprātīgi izveidojot vai veicinot tādu mehānismu izveidi, kas atvieglotu izmantošanu attiecībā uz darbiem, kas vairs netiek izdoti vai izplatīti,

   c) veicinot apzināto publiskā apritē esošu un nezināmu autoru darbu sarakstu pieejamības nodrošināšanu,

   d) apzinot un novēršot savu tiesību aktu radītos šķēršļus pieejamībai tiešsaistē un publiskā apritē esošu kultūras materiālu izmantošanai;

Saglabāšana ciparu formātā

7) izstrādāt valsts stratēģiju digitālo materiālu ilgtermiņa saglabāšanai un pieejamībai, pilnībā ievērojot autortiesību likumu, kurā:

   a) aprakstīta organizatoriskā pieeja, norādot iesaistīto pušu uzdevumus un atbildību, kā arī visus piešķirtos līdzekļus,

   b) iekļauti konkrēti darbības plāni ar izvirzītajiem mērķiem un grafiku konkrētu uzdevumu izpildei;

8) apmainīties ar informāciju par stratēģijām un darbības plāniem;

9) paredzēt savos tiesību aktos noteikumu, kas ļauj valsts iestādēm saglabāšanas nolūkā vairākas reizes pavairot un pārvietot digitālos materiālus, pilnībā ievērojot Kopienas un starptautiskos tiesību aktus par intelektuālā īpašuma tiesībām;

10) izstrādājot politiku un procedūras tādu materiālu deponēšanai, kuru oriģināli ir radīti ciparu formātā, ņemt vērā citās dalībvalstīs notiekošos procesus, lai novērstu lielas atšķirības deponēšanas pasākumos;

11) paredzēt savos tiesību aktos noteikumu, kas ļauj pilnvarotām iestādēm, pilnībā ievērojot Kopienas un starptautiskos tiesību aktus par intelektuālā īpašuma tiesībām, veikt tīmekļa satura saglabāšanu, izmantojot tehnoloģijas materiālu vākšanai internetā – piemēram, *Web-Harvesting*;

Šā ieteikuma īstenošanas uzraudzība

12) 18 mēnešu laikā pēc šā ieteikuma publicēšanas *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* un turpmāk ik pēc diviem gadiem informēt Komisiju par pasākumiem, kas veikti, sekojot šim ieteikumam.

Briselē, 2006. gada 24. augustā

Komisijas vārdā —
Komisijas locekle
Viviane REDING